

การศึกษาเอกสารและผลงานที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

วิชัย จุฬารัตนมนตรี ศึกษาพบว่าปัญหาโภชนาการของประเทศไทยมีสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือประชาชนยังขาดความรู้ถึงความสัมพันธ์และความสำคัญของอาหารที่มีต่อสุขภาพ ฉะนั้นอาหารที่บริโภคเข้าไป จึงคำนึงถึงเฉพาะราคาถูกและกินให้อิ่มท้อง แต่ไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพประโยชน์ของอาหารเลย¹

วรรณี สุจิฆระ ทำการสำรวจเรื่องอาหารแสลงของเกษตรกรในโครงการโภชนาการชนบท จังหวัดอุบลราชธานี พุทธศักราช ๒๕๑๑ พบว่าอาหารบางอย่างซึ่งจัดว่าเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ เช่น เนื้อวัว เนื้อควาย ไข่ เป็ด หมู ปลา และผักบางชนิด กลับเป็นอาหารที่เกษตรกรบางรายไม่พึงประสงค์ เพราะขัดกับความรู้อคติหรือภาวะบางอย่างของร่างกาย เช่น ชะเอ็บป่วย ระหว่างมีครรภ์ และหญิงแม่ลูกอ่อน เป็นต้น²

ด้วยเหตุนี้ การให้โภชนศึกษาเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งในการแก้ปัญหาโภชนาการ ซึ่งทั้งนี้ได้มีผู้สนใจพยายามนำการสื่อสารในแบบต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น ทั้งการสื่อสารระหว่างบุคคลและการใช้สื่อสารมวลชน³

¹วิชัย จุฬารัตนมนตรี, "การศึกษาอุปสรรคต่อการส่งเสริมการโภชนาการชนบท ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๑๔), หน้า ๖๔.

²วรรณี สุจิฆระ, "ทัศนคติของเกษตรกรเกี่ยวกับงานส่งเสริมการเกษตรในโครงการโภชนาการชนบท จังหวัดอุบลราชธานี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๑๑), หน้า ๕๐.

³Andreas Fuglesang, "Mass Communications Applied to Nutrition Education of Rural Populations: An Outline of Strategy," PAG Bulletin 4 (1974) : 11-12.

ในการสื่อสารเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้สื่อเป็นสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่าง ๆ อาทิเช่น งบประมาณ บุคคลากร และอื่น ๆ สำหรับการวิจัยนี้ให้ความสนใจที่จะศึกษาการใช้ เครื่องบันทึกเสียง เพื่อประโยชน์ในการสื่อสาร เรื่องโภชนาการ โดยเห็นว่า

๑. แม้สื่อวิทยุจะเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพที่สุดในบรรดาสื่อมวลชนทั้งหลายและมีการกระจายกว้างขวางที่สุด¹ แต่การสื่อสารด้วยสื่อวิทยุจำเป็นต้องเป็นโครงการใหญ่ซึ่งมีนโยบายในระดับสูงสนับสนุนจึงจะทำได้ผล จึงนับเป็นการลงทุนที่สูง เครื่องบันทึกเสียงสามารถจัดรายการ เช่นเดียวกับรายการวิทยุได้

๒. เขตชนบทส่วนใหญ่ยังไม่มีไฟฟ้า จึงควรศึกษาและพยายามนำสื่อที่ไม่จำเป็นต้องใช้ไฟฟ้ามาใช้ให้มากขึ้น เครื่องบันทึกเสียงทำงานได้โดยใช้ถ่านไฟฉาย (แบตเตอรี่)

๓. วิธีการจัดเนื้อหาและการผลิตสารของสื่อนี้ทำได้ไม่ยากนัก ไม่จำเป็นต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ เช่นสื่อชนิดอื่น จึงสามารถที่จะผลิตขึ้นได้ในระดับท้องถิ่น

จากการศึกษารายงานที่แสดงไว้ เกี่ยวกับผู้ที่สนใจนำ เครื่องบันทึกเสียงไปใช้ในการให้ความรู้ พบว่า

มีการทดลองใช้ เครื่องบันทึกเสียง เพื่อสอนคนไข้ที่ Community Hospital of Indianapolis² และที่โรงเรียน Dame Alice Owen's School for Boys ใช้ เครื่องบันทึกเสียงในการสอนภาษา³ ปรากฏว่าได้ผลดี

¹ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับนโยบายสื่อสาร: การสัมมนาเรื่องนโยบายการสื่อสารแห่งชาติ ระหว่างวันที่ ๑๐-๑๒ พฤษภาคม (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๒๑), หน้า ๒

² Judith Jonah Damron and Patricia Thomas Olson, "Tape-Record instruction for patients with diabetes," Journal of The American Dietetic Association 62 (April 1973) : 426-427.

³ Ken Peters, Your Book of Tape Recording (London: Faber and Faber, 1966), pp. 33.

และเร็ว ๆ นี้ มีผู้นำเทคนิคของเครื่องบันทึกเสียงไปใช้ในโครงการพัฒนาชนบทมากมาย รวมทั้งโครงการในเขตชนบทของประเทศปากีสถาน อินเดีย กัวเตมาลา สหรัฐอเมริกา โดยในประเทศอินเดียนำไปใช้ในโครงการพัฒนาด้านการเกษตรและในเขตชนบทของเมืองนิวยอร์คนำไปใช้เพื่อให้นักศึกษาแก่ผู้มีรายได้น้อย ในประเทศเกาหลีมีผู้นำไปใช้ในกลุ่มมารดา และประเทศปากีสถานมีการนำไปใช้ในการฝึกอบรมบุคลากรในโครงการวางแผนครอบครัวและใช้เป็นเครื่องมือของเจ้าหน้าที่ในชุมชนในการให้ข่าวสารแก่ประชาชน¹

ในประเทศอินเดียมีการนำเครื่องบันทึกเสียงไปใช้ในการให้ข่าวสารแก่ชาวเขาที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ในด้านสุขภาพอนามัยและโภชนาการ เป็นเวลา ๒ ปี นอกจากนั้นยังได้นำไปใช้กับคนไข้ที่มารักษาตัวที่โรงพยาบาล และยังจัดให้มีเจ้าหน้าที่นำเครื่องบันทึกเสียงไปเยี่ยมบ้านแล้วจัดกลุ่มรับฟังหรือฟังเป็นรายบุคคลด้วย²

ในประเทศโคลัมเบีย เจ้าหน้าที่ส่งเสริมด้านสังคมและสุขภาพอนามัย นำเครื่องบันทึกเสียงไปใช้โดย

๑. นำตลับเทปที่บันทึกเตรียมไว้แล้วไปเปิดให้ฟังเป็นรายบุคคล
๒. เปิดเครื่องบันทึกเสียงให้ฟังเป็นกลุ่มในชุมชน
๓. ให้ขอยืมเครื่องบันทึกเสียงและตลับเทปแล้วกลุ่มในชุมชนจัดฟังตามต้องการ
๔. ใช้เครื่องบันทึกเสียงเพื่ออบรมเกี่ยวกับการทำงานของเจ้าหน้าที่³

¹Royal D. Colle, "The Frontiers of Communication," Communication for Rural Development (Proceedings of the Cornell-CIAT 1974), pp. 28-38.

²Royal D. Colle, "Case Study in Cassette Communication," WACC Journal (World Association for Christian Communication) 24, No. 3 (1977) : 14ff

³Royal D. Colle, "Developing Health Education Programs in Rural Areas," New York: Cornell University, 1978. (Mimeographed)

ในประเทศกัวเตมาลา มีโครงการให้ข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพ, โภชนาการ, การเลี้ยงดูเด็กและการผสมพันธุ์สัตว์ โดยมีเด็กสาวในหมู่บ้านเป็นเจ้าหน้าที่อาสาสมัครนำเครื่องบันทึกเสียงไปเปิดให้บรรดาสตรีในหมู่บ้านฟังที่บ้าน (เป็นสถานที่ซึ่งสตรีเหล่านี้จะมารวมกันเพื่อซักผ้าและซักผ้าเป็นประจำ) ปรากฏว่าสตรีเหล่านี้ได้รับความรู้และความบันเทิงจากการฟังและได้นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันด้วย¹

และในประเทศ Patzan มีโครงการพิเศษสำหรับมารดาและเด็กที่เป็นโรคขาดอาหาร โดยเด็ก ๆ จะได้รับอาหารเป็นประจำที่สถานีอนามัยและทุกสัปดาห์จะมีการอบรมมารดาของเด็ก ๆ เหล่านี้เกี่ยวกับการเตรียมอาหารและการจัดหาอาหารที่มีคุณค่าอาหารสำหรับเด็ก ๆ โดยหวังว่ามารดาเหล่านั้นจะนำไปปฏิบัติในชุมชนของตนเมื่อโครงการนี้สิ้นสุดลง ผู้รับผิดชอบโครงการนี้เป็นนายแพทย์ซึ่งเป็นผู้เตรียมสารสำหรับมารดา เพื่อที่จะให้ทารกกลับไปฟังที่บ้านได้²

จากผลงานของผู้ที่เคยทดลองนำเครื่องบันทึกเสียงไปใช้นี้ เราอาจสรุปได้ว่าเครื่องบันทึกเสียงสามารถกระจายข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เครื่องมือที่ใช้มีราคาถูก มีความทนทานพอสมควรและวิธีการใช้งานทำได้ง่าย ผู้ที่นำเครื่องบันทึกเสียงไปใช้สามารถบันทึกรายการที่สามารถสร้างความสนใจและชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ และขณะรับฟัง ผู้ฟังสามารถทำงานไปด้วยได้ การใช้เครื่องบันทึกเสียงสามารถส่งสารที่ต้องการไปยังผู้รับได้หลายครั้งตามต้องการ โดยผู้ส่งสารไม่เกิดความเบื่อหน่ายและยังสามารถควบคุมคุณภาพและความถูกต้องของสารได้ด้วย³

007103-

¹Susana Fernandez and Royal D. Colle, "Communication at the Pila," New York: Cycle Publication (The Ford Foundation), 1977.

²Royal D. Colle, "Developing Health Education Programs in Rural Areas," pp. 20.

³Royal D. Colle and Susana Fernandez de Colle, "The Communication Factor in Health and Nutrition Programs," New York: Cornell University, 1979, pp. 59-60. (Mimeographed)

โรแยล ดี. คอลลี (Royal D. Colle) สรุปว่า วิธีการที่นำเทปไปใช้นี้มี ๔ วิธีด้วยกัน คือ

๑. Yates model การจัดการใช้เทปทำโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีทักษะในด้านนี้ เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในการติดตามและจัดส่งตลับเทปทำใหม่ให้ ซึ่งขึ้นกับความเหมาะสมของเงื่อนไขเท่าที่เคยอดลองใช้วิธีนี้ ใช้วิธีส่งตลับเทปทางไปรษณีย์เป็นประจำทุกสัปดาห์ติดต่อกัน ๔-๖ สัปดาห์ หรืออาจส่งโดยเจ้าหน้าที่เมื่อไปเยี่ยมบ้านในทุกสัปดาห์ หลังจากครบครานั้นได้รับข่าวสารครบตามที่ต้องการแล้ว เจ้าหน้าที่ที่ติดตามผลจะเป็นผู้นำเครื่องบันทึกเสียงและตลับเทปกลับไปใช้กับครอบครัวอื่นต่อไป
๒. Essex model โดยวิธีการนี้ เครื่องบันทึกเสียงและตลับเทปจะถูกส่งไปยังครอบครัวหนึ่ง และหลังจากที่ครอบครัวนั้นได้รับฟังข่าวสารแล้ว เขาจะส่งเครื่องบันทึกเสียงและตลับเทปผ่านไปยังคนอื่น ๆ ซึ่งนับว่าช่วยให้การส่งข่าวสารไปยังคนอื่น ๆ มีความถูกต้องมากกว่าการสื่อสารระหว่างบุคคล วิธีการนี้ชี้ให้เห็นว่าการใช้เครื่องบันทึกเสียงนี้อาจใช้เจ้าหน้าที่ซึ่งไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนหรืออาสาสมัคร ในการทำงานได้ ถ้าเขาได้รับการฝึกอบรมถึงวิธีการนำเครื่องบันทึกเสียงไปใช้เป็นอย่างดี
๓. Plantation Model เป็นการนำเครื่องบันทึกเสียงไปใช้กับกลุ่มเหมือนกับวิธีการของกลุ่มผู้ฟังวิทยุ (Radio forum) ในตลับเทปจะบันทึกข่าวสารที่เน้นเนื้อหาสาระและความบันเทิงไว้ หลังจากฟังแล้วผู้ฟังมีสิทธิที่จะขอยืมเครื่องบันทึกเสียงและตลับเทปไปฟังที่บ้านได้ ตลับเทปที่ขอยืมกลับ อาจเป็นตลับที่บันทึกข่าวสารเช่นเดียวกับที่ฟังไปแล้วหรือเป็นตลับเทปอันใหม่ที่มีการบันทึกเนื้อหาซึ่งมีรายละเอียดมากขึ้นกว่าที่ฟังมาแล้วก็ได้
๔. Oriente Model เจ้าหน้าที่ซึ่งทำงานในชุมชน เป็นผู้นำเครื่องบันทึกเสียงไปเปิดให้ฟัง อาจฟังเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เจ้าหน้าที่ผู้นี้ไม่จำเป็นต้องมีระดับการศึกษาสูง เจ้าหน้าที่สาธารณสุขพัฒนาการ สามารถทำงานนี้ได้ โดยนำไปเยี่ยมบ้านหรือตามท้องไร่ท้องนา แม้กระทั่งระหว่างข้างทาง ถ้ามีผู้สนใจก็สามารถเปิดให้ฟังได้¹

¹Royal D. Colle and Susana Fernandez de Colle, "The Communication Factor in Health and Nutrition Programs," pp. 32.

ปัญหาโภชนาการในเด็กวัยก่อนเรียนในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากการศึกษาของสถาบันวิจัยโภชนาการ พบว่ากว่าร้อยละ ๖๐ ของเด็กวัยก่อนเรียน
ขาดอาหารจำพวกโปรตีนและแคลอรีในจำนวนนี้ประมาณ

ประมาณร้อยละ ๓ ขาดโปรตีนและแคลอรีในขั้นรุนแรง

ประมาณร้อยละ ๓๐ ขาดโปรตีนและแคลอรีในขั้นปานกลาง

ประมาณร้อยละ ๓๐ ขาดโปรตีนและแคลอรีในขั้นต้น

ในหมู่บ้านบางแห่ง เด็กเกือบทุกคนจะเป็นโรคขาดโปรตีนและแคลอรี ทั้งนี้โดยการ
ซึ่งน้ำหนักและพิจารณา เปรียบเทียบน้ำหนักกับเด็กปกติที่อายุเท่ากัน¹

คณะกรรมการวางแผนพัฒนาอาหารและโภชนาการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สรุปไว้ว่าประเทศไทยมีครอบครัวที่น่าจะมีปัญหาทางโภชนาการทั่ว
ประเทศประมาณร้อยละ ๖๔.๑ และในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณร้อยละ ๗๗.๒ เนื่องจาก
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปัญหาความกันดารแห้งแล้งแผ่นดินไม่อุดมสมบูรณ์พอที่จะผลิตอาหาร
ผลผลิตต่ำและการคมนาคมยังไม่ทั่วถึง ทำให้การกระจายของอาหารไม่ดีเท่าที่ควร จึงทำให้เกิด
การขาดอาหารในท้องถิ่นนี้เป็นประจำ ฉะนั้นในนโยบายอาหารและโภชนาการแห่งชาติ (๒๕๒๐-
๒๕๒๔) นี้ จึงให้ความสำคัญในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นอันดับแรก โดยเน้นถึง
การแก้ปัญหาทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยรวมการให้โภชนศึกษาแก่มารดาเป็นสำคัญไว้ด้วย²

¹ วิจัยโภชนาการ, สถาบัน. "โครงการแก้ปัญหาและปรับปรุงภาวะโภชนาการของ
เด็กวัยก่อนเรียนในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร่าง)" กรุงเทพมหานคร: สถาบัน
วิจัยโภชนาการ (ม.ป.ป.) (อึดสำเนา)

² วางแผนพัฒนาอาหารและโภชนาการ, คณะอนุกรรมการ, นโยบายอาหารและโภชนา-
การแห่งชาติ (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,
๒๕๑๔), หน้า ๗-๑๑.

ลักษณะทั่วไปของจังหวัดอุบลราชธานี¹

อุบลราชธานี มีพื้นที่ทั้งสิ้น ๒๐,๔๗๔.๘๘ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑๓.๑ ล้านไร่ นับเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากเป็นอันดับ ๑ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สภาพพื้นที่ทั่ว ๆ ไป เป็นที่ราบสูง ลักษณะของดินเป็นดินร่วนปนทราย มีลักษณะความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ดินเก็บน้ำไม่อยู่ ทำให้เกิดความแห้งแล้งและขาดน้ำในฤดูแล้งเป็นประจำ

ในปัจจุบัน อุบลราชธานีมีประชากรทั้งสิ้นประมาณ ๑,๔๕๐,๘๖๓ คน แรงงานส่วนใหญ่ประมาณ ๕๓.๑๕ ของแรงงานทั้งหมดอาศัยอยู่ในเขตชนบท รายได้ของจังหวัดร้อยละ ๔๖ มาจากการเกษตร คือ การเพาะปลูกเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การเพาะปลูกข้าว ปอ ข้าวโพด มันสำปะหลัง พืชผัก และพืชสวน

ในด้านสาธารณสุข มีบุคคลากรสาธารณสุข เมื่อเทียบกับประชากรทั้งหมด ดังนี้

อัตราส่วนแพทย์	๑ คน ต่อประชากร	๒๔,๒๐๕ คน
พยาบาล	๑ คน ต่อประชากร	๗,๘๘๐ คน
ผู้ช่วยพยาบาล	๑ คน ต่อประชากร	๒,๕๓๗ คน
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	๑ คน ต่อประชากร	๓,๐๖๐ คน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตสุขาภิบาลและชนบทนั้น ขาดแคลนทั้งบุคคลากรและหน่วยงานที่ให้บริการ

อำเภอตระการพืชผล

เป็นอำเภอหนึ่งในจำนวน ๑๔ อำเภอ ของจังหวัดอุบลราชธานี อำเภอตระการพืชผล ประกอบด้วยตำบล ๑๔ ตำบล ๑๗๘ หมู่บ้าน และมีเขตสุขาภิบาลอยู่ในท้องที่ด้วย ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาเป็นหลัก

¹ ประสานโครงการ, ฝ่าย. "เอกสารประกอบคำบรรยายสรุปของผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี" (อุบลราชธานี: สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี, ๒๕๒๓) ในวาระที่นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรรุ่นที่ ๒๓ เดินทางมาดูกิจการและศึกษาภูมิประเทศ ณ จังหวัดอุบลราชธานี (คัดสำเนา)

รายละเอียดเกี่ยวกับหมู่บ้านที่ทำการวิจัย

๑. บ้านแดง¹

เป็นหมู่บ้านพัฒนาได้รับรางวัลจากอำเภอในปี ๒๕๒๓ มีประชากรทั้งสิ้นประมาณ ๘๑๐ คน และมีบ้าน ๑๑๘ หลังคาเรือน การทำนาเป็นอาชีพหลัก ภายในหมู่บ้านมีการจัดตั้งกลุ่ม เช่น กลุ่มทอผ้า, กลุ่มเกษตร, กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น หมู่บ้านนี้สถาบันวิจัยโภชนาการ ได้จัดตั้งครัวชุมชนขึ้นในหมู่บ้าน

๒. หมู่บ้านไหลสูง²

ไม่จัดเป็นหมู่บ้านพัฒนา เนื่องจากยังไม่มีการจัดตั้งกลุ่มและร่วมกันพัฒนาอย่างจริงจัง มีประชากรทั้งสิ้นประมาณ ๑,๑๐๔ คน มีบ้าน ๑๖๔ หลังคาเรือน มีอาชีพทำนาเป็นหลัก หมู่บ้านนี้สถาบันวิจัยโภชนาการ ได้จัดตั้งครัวชุมชนขึ้นในหมู่บ้าน

๓. หมู่บ้านดอนจัว (หมู่ ๔)³

ไม่จัดเป็นหมู่บ้านพัฒนา เนื่องจากยังไม่มีการจัดตั้งกลุ่มและร่วมกันพัฒนาหมู่บ้านอย่างจริงจัง มีประชากรทั้งสิ้นประมาณ ๘๕๐ คน มีบ้าน ๑๒๓ หลังคาเรือน มีอาชีพทำนาเป็นหลัก

๔. หมู่บ้านกระเตียน (ชาติ)⁴

เป็นหมู่บ้านพัฒนา ได้รับรางวัลจากอำเภอในปี ๒๕๒๓ มีประชากรทั้งสิ้น ๕๖๔ คน มีบ้านเรือน ๘๘ ครัวเรือน มีอาชีพทำนาเป็นหลัก ภายในหมู่บ้านมีการจัดตั้งกลุ่ม เช่น กลุ่มเลี้ยงไหม, กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น

¹ สัมภาษณ์ นายเต็ม คำแก้ว, ผู้ใหญ่บ้านแดง, ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๒๓.

² สัมภาษณ์ นายกา วงศ์สอน, ผู้ใหญ่บ้านไหลสูง, ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๒๓.

³ สัมภาษณ์ นายชาติ สีลา, ผู้ใหญ่บ้านดอนจัว, ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๒๓.

⁴ สัมภาษณ์ นายเมย ทิรวม, ผู้ใหญ่บ้านกระเตียน (ชาติ), ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๒๓.

๕. หมู่บ้านกุดยาลวน¹

เป็นหมู่บ้านที่แยกอยู่โดยเดี่ยว เนื่องจากระยะทางการติดต่อไม่สะดวก ถนนไม่ดี แต่หมู่ที่ชาวบ้านพัฒนาตัวเอง มีการร่วมมือกันระหว่างชาวบ้านอย่างดี ในปี ๒๕๖๔ ได้งบประมาณปรับปรุงถนน คาดว่าหมู่บ้านนี้จะได้รับรางวัลเป็นหมู่บ้านพัฒนาจากอำเภอในเร็ว ๆ นี้ หมู่บ้านนี้มีประชากรทั้งสิ้นประมาณ ๔๘๐ คน มีบ้านเรือน ๑๒๓ หลังคาเรือน มีอาชีพทำนาเป็นหลัก

๖. หมู่บ้านบ่อหิน²

เป็นหมู่บ้านที่มีลักษณะทั่ว ๆ ไป ไม่จัดเป็นหมู่บ้านพัฒนา มีจำนวนประชากรทั้งสิ้นประมาณ ๘๖๘ คน มีบ้านเรือน ๑๑๔ หลังคาเรือน มีอาชีพทำนาเป็นหลัก

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ สัมภาษณ์ นายเลา เสียงเสนาะ, ผู้ใหญ่บ้านกุดยาลวน และ นายวินัย ล่าวชัย, เจ้าหน้าที่ เร่งรัดพัฒนาชนบท อำเภอตระการพืชผล, ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

² สัมภาษณ์ นายหมาย เทียมทัศน, ผู้ใหญ่บ้านบ่อหิน, ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๓.